

NIBIO POP

VOL 2 - NR. 14 - FEBRUAR 2016

Dreneringsforhold

Åge Nyborg, Hilde Olsen, Siri Svendgård-Stokke

age.nyborg@nibio.no

Et for høyt vanninnhold i jorda gir dårlig avling og økt miljørisiko. Med et framtidig våtere klima vil behovet for en god vannhusholdning i jorda øke. Mange jordbruksarealer i Norge har, fra naturens side, problemer med å bli kvitt overflødig vann. Kartet *Dreneringsforhold* viser hvor disse arealene er.

Jordsmonnkartlegging og dreneringsforhold

Jordas dreneringsforhold har stor betydning for lokal tilpasning av agronomi. Vannopphopning skyldes enten et høyt grunnvannsnivå eller at regnvann eller vann som kommer sigende fra omkringliggende arealer, stagnerer i jorda. Disse to årsakene gir opphav til ulike, varige fargemønstre i jorda. Fargemønstrene, og i hvilken dybde de gjør seg gjeldende, er bakgrunnen for å inndele jord i ulike grupper i henhold til dreneringsegenskaper. Er slike fargemønstre fraværende, er jorda selvdrenert. Det er altså visuelle tegn til vannopphopning i jorda som er utslagsgivende for om jorda i felt vurderes til å ha behov for dreneringstiltak.

Under kartleggingen tas det dermed ikke hensyn til arealets grøftetilstand og nåværende evne til å bli kvitt overflødig vann. Fargemønstrene sier også noe om årsaken til eventuell vannmetning (se NIBIO POP nr. 22, *Årsak til dårlig drenering*). Helling og arealets beliggenhet i terrenget har også betydning for et jordbruksareals dreneringsforhold.

Kart over dreneringsforhold

Kartet *Dreneringsforhold* viser naturgitte dreneringsegenskaper på jordsmonnskartlagte arealer. Kartet deler jorda i fire klasser: grøftebehov og flatt, grøftebehov og hellende, dreneringsproblemer og bratt, og selvdrenert. Flate områder med

dreneringsproblemer er mer utsatt for vannmetningsrelaterte skader enn hellende områder. Store vannmengder i form av nedbør, snøsmelting eller flom kan føre til lengre perioder med overflatevann. I tillegg til vannmetning fra overflatevann kan høyt grunnvannsnivå være et problem på sletter og i forsengkninger.

Kombinasjonen av dårlige dreneringsegenskaper og helling kan føre til større overflateavrenning og økt erosjon enn på tilsvarende områder med selvdrenert jordsmonn. I bratte hellinger kan vannmetning grunnet sigevann være et problem. Tabellen på neste side viser mengde jordsmonnskartlagt areal og fordeling av utvalgte dreneringsforhold for tre av landets fylker.

Dreneringsbehov

Rundt 60 prosent av alt jordsmonnskartlagt areal i Norge har naturgitte dreneringsbehov. Tall fra NIBIO, gitt i tabellen på neste side, viser at behovene er spesielt store på Østlandet. I Østfold, hvor leirjord dominerer, gjelder dette for over 80 prosent av det jordsmonnskartlagte arealet. Det meste av arealene i Østfold med dreneringsbehov er samtidig flate områder.

Økt grøfting for bedre avling

En god vannhusholdning sikrer plantene tilstrek-

